

Kotipalvelua ilman arvonlisäveroa

Kotipalvelua ja niiden tukipalveluja on mahdollista saada sosiaalihuoltopalveluina arvonlisäverottomasti. Tämä on mahdollista, jos on sosiaalihuollon tarpeessa. Eläkkeensaajien pienituloisuus, myöhemmällä iällä toimintakyvyn aleneminen ja avun tarpeen lisääntyminen kulkevat usein käsi kädessä.

Myös sairastuessa avuntarve voi tulla eteen yllättäenkin. Vaikeissa tilanteissa kotipalvelujen saaminen arjen avuksi on merkityksellistä. On hyvä tietää, että ne voi saada myös arvonlisättömästi. Asia kannattaa ottaa puheeksi. Näiden lisäksi on mahdollista hakea myös kotitalousvähennystä verotuksessa.

Mitä tarkoitetaan kotipalveluilla ja niiden tukipalveluilla?

Kotipalveluilla tarkoitetaan esimerkiksi asumiseen, henkilökohtaiseen hoivaan ja huolenpitoon sekä muuhun tavanomaiseen elämään kuuluvia toimia tai niissä avustamista. Kotipalvelujen tukipalveluilla tarkoitetaan esimerkiksi ateria-, vaatehuolto-, siivous-, kylvytys- ja saattajapalveluja sekä sosiaalista kanssakäymistä edistäviä palveluja.

Milloin sosiaalipalveluja voi saada arvonlisäverottomasti?

Viranomaisten asiakkailtaan perimät sosiaalihuollon maksut ovat verottomia. Yksityisen palveluntuottajan palvelut on mahdollista saada myös ilman arvonlisäveroa. Edellytyksenä on asiakkaan sosiaalihuollon tarve eli tämä edellyttää toimintakyvyn alentumista sairauden tai iän vuoksi. Lisäksi palveluntuottajien toiminta tulee olla sosiaaliviranomaisten valvomaa.

Yksityisen palveluntuottajan tulee täyttää tarkat edellytykset. Sosiaaliviranomaisen päätöstä ei kuitenkaan tarvita. Palveluntuottajan tulee olla merkittynä yksityisten palvelun antajien rekisteriin (www.ytj.fi) tai yrityksen on pitänyt tehdä ilmoitus tarjoamistaan palveluista ja tukipalveluista siihen kuntaan, jossa toimii. Tukipalveluiden antajien ei tarvitse olla rekisterissä, mutta heidänkin on velvollisuus tehdä kuntaan ilmoitus.

On huomioitava, että mahdollisuus verottomuuteen koskee ainoastaan niitä palveluja ja siinä laajuudessa, joiden tuottamisesta yksityinen palveluntuottaja on merkitty rekisteriin tai on tehnyt ilmoituksensa.

Palveluntuottajalla tulee olla asiakkaan kanssa yhdessä tehty palvelusuunnitelma ja palvelusopimus palvelujen tuottamisesta sosiaalihuoltopalveluna. Lisäksi palveluntuottajalla tulee olla nimettyä palvelun laadusta vastaava henkilö ja omavalvontasuunnitelma. Ympäri vuorokautisen sosiaalihuoltopalvelujen tuottamisessa tarvitaan aina sosiaaliviranomaisen lupa.

Palvelusuunnitelma

Silloin kun sosiaalihuolto toteutetaan kunnan tekemän päätöksen perusteella yksityisen sosiaalipalvelun tuottajan toimesta, vastuu suunnitelman laatimisesta kuuluu kunnan sosiaaliviranomaisille.

Mikäli ostaa palveluja suoraan yksityiseltä palvelun tarjoajalta kirjalliseen sopimukseen perustuen, on pal-

Mitä palveluntuottajalta edellytetään?

- Tuottajalla oltava kuntaan tehty ilmoitus eli lupa toimia
- Tuottajalla oltava tehtynä palvelusuunnitelma yhdessä asiakkaan kanssa
- Tuottajalla oltava tehtynä palvelusopimus palvelujen tuottamisesta sosiaalihuoltopalveluina
- Tuottajalla oltava nimettyä palvelujen laadusta vastaava henkilö
- Tuottajalla on omavalvontasuunnitelma

velun tarjoajan vastuulla suunnitelman laatiminen yhdessä asiakkaan kanssa. Palvelusuunnitelmasta tulee käydä ilmi sosiaalihuollon tarpeen peruste, asiakkaan toimintakyky, palvelujen ja hoidon tarve sekä tavoitteet.

Lisäksi suunnitelmassa tulee käydä ilmi toimenpiteet tavoitteiden toteuttamiseksi ja tarpeen vaatiessa myös hoito-ohjeet. Suunnitelmaa ei kuitenkaan tarvitse laatia, mikäli kyseessä on tilapäinen neuvonta ja ohjaus tai jollei suunnitelman laatiminen muutoin ole selkeästi tarpeellista.

Miten toimia?

Selvitetään alueen rekisteröityneet yksityiset sosiaalipalvelujen tarjoajat ja valitaan palveluntarjoaja tästä ryhmästä. Mahdollisuus alvittomaan palveluun otetaan puheeksi palveluntarjoajan kanssa. Palveluntarjoajan kanssa tehdään yhdessä palvelusopimus. Palveluntarvitsija kertoo ja kuvailee miten oma toimintakyky on huonontunut ja minkälaista apua tarvitsee.

Kyseessä voi olla ikääntyneen avun tarve esimerkiksi tilanteessa, jossa omaishoitajana uupuu, apua tarvitaan lonkkaleikkauksen jälkeen tai muisti-sairaus aiheuttaa lisääntyvää avun tarvetta. Virallisia lausuntoja tai lääkärintodistuksia ei tarvita.

Tämän jälkeen määritellään, mitä ja kuinka usein apua tai palveluja tarvitsee, esimerkiksi siivous- ja kylvytysapua. Tämän jälkeen palveluntarjoaja päättää mahdollisuudesta alvitomaan hintaan palveluissa.

Arvonlisäverottoman palvelun lisäksi voi kustannuksia alentaa hakeamalla kotitalousvähennystä. Tästä kerromme syksyn ensimmäisessä Eläkkeensaaja-lehdessä 5/2017.

Tarja Pajunen

Lähde ja lisätieto:

www.vero.fi, www.elias.fi ja www.ytj.fi
Arvonlisäverolaki 1501/1993

Osa 4/7

Eläkkeensaajan elämää 100-vuotiaassa Suomessa

Sarjassa käydään läpi eläkkeensaajien aseman kehitystä Suomessa itsenäisyyden alusta nykypäivään. Tässä osassa ollaan 1960-luvulla.

Eläke-etujen laajentamisen ja eläkeläisten järjestäytymisen kausi

Työeläkelain säätämisestä vuonna 1961 seurasi liki 30-vuotinen eläke-etujen laajentamisen kausi. Rahoitus pohja oli uudistuksille otollinen, kun eläkeläisiä oli vielä vähän verrattuna vakuutettuihin. Myös 1970-luvun puoliväliin asti hallinnut kiista kokonaisuuden kehittämismuunnosta kiihdytti parannuksiin niin työeläketurvassa kuin kansaneläkkeissä.

Eläkeläiset alkavat järjestäyä

1960-luku oli myös eläkeläisten järjestäytymisen kausi, johon ajoi yhtäältä eläkkeensaajien huono taloudellinen asema, toisaalta erityisesti kaupungeissa työelämän ulkopuolella olevia eläkeläisiä uhkaava yksinäisyys, jota haluttiin torjua järjestäytyneellä kanssakäymisellä.

Kipinä järjestäytymiseen syntyi jo 50-luvun alussa spontaanista protestoinnista vuoden 1939 kansaneläkelain 55 vuotta vanhempien lain ulkopuolelle rajaamista vastaan. Tästä liikehdinnästä saivat alkunsa ns. vanhusten toimikunnat, joista kehittyi kansandemokraattisen liikkeen myötävaikutuksella vuonna 1959 ensimmäinen eläkeläisten oma järjestö Eläkeläiset ry.

EKL syntyy

”Järjestön suosio myös sosiaalidemokraattisen puolueen eläkeläisten keskuudessa, samoin kuin oivallus lähes puolen miljoonan eläkeläisen painoarvosta äänestäjinä, synnytti tarpeen perustaa sosiaalidemokraattista puoluetta lähellä olevia yhdistyksiä”, toteaa **Jussi Pekkarinen** Eläkkeensaajien Keskusliitto EKL ry:n historiikissa Vastavedosta vetovoimaksi.

Helmikuussa 1962 pidettiin eri puolille maata syntyneiden paikallisyhdistysten toimesta Kansaneläkkeensaajien Keskusliiton perustamiskokous. Liiton puuhamies ja ensimmäinen puheenjohtaja **Tuomas Bryggari** lausui kokouksen avajaisanoissa liiton perustamisen syistä, ”ettei näy riittävän se, että nyt kansaneläkettä nauttivat ovat aikaansaaneet kansaneläkejärjestelmän, vaan heidän on omiin yhdistyksiinsä ja keskusliittoonsa järjestäytyneinä myös valvottava tämän järjestelmän kehittämistä nykyistä enemmän tarkoitustaan vastaavammaksi”.

Kansaneläkkeensaajien Keskusliitto havaittiin huonoksi nimeksi heti perustamisesta lähtien, koska TEL- ja LEL-vakuutettujen ja eläkkeensaajien joukko kasvoi ja nimen kansaneläkkeensaajat -alkuosa loi väärää mielikuvaa hankaloittaen liiton laajenemista. Vuonna 1967 nimi muutettiin houkuttelevammaksi, eli Eläkkeensaajien Keskusliitoksi.

Työeläkkeiden ulkopuolelle jääneet

Työeläkelakien ulkopuolelle jääneiden ansioeläketurva oli koko 1960-luvun jälkipuolen eläkepolitiikan keskeisimpiä kysymyksiä. Maaseudulla asuvien taloudellinen asema oli erilainen kuin kaupunkien ja teollisuuspaikkakuntien työntekijöillä. Heidän eläketurvansa liittyi kansaneläkejärjestelmän toimivuuteen ja maaseudun perinteiseen toimeentulojärjestelmään, syytinkiin. Toimeentuloturvan suurin puute koski työpanoksen päätymistä kuoleman tai sairauden seurauksena.

Vuonna 1967 voimaan tullut perhe-eläke laajensi työeläketurvaan oikeutettujen joukkoa merkittävästi. Vuonna 1970 myös yrittäjät ja maatalousyrittäjät saivat lakisääteisen eläketurvan, kun YEL ja MYEL tulivat voimaan.

Pauliina Shilongo

Lisää aiheesta: *Pekkarinen, Jussi. Vastavedosta vetovoimaksi (1992)*
Hannikainen, Matti & Vauhkonen, Jussi. Ansioiden mukaan. Yksityisalojen työeläkkeiden historia (2012)

Nuoren EKL:n väkeä koolla kesäpäivillä 1960-70-lukujen taitteessa. Kuva: Eläkkeensaaja-lehden arkisto.